

Сила пам'яті Чорнобиль: тридцять років по тому

ПОСЛАННЯ

Його Всесвятості Вселенського Патріарха Варфоломія I
з приводу 30-х роковин Чорнобильської трагедії
Сила пам'яті Чорнобиль: тридцять років по тому

Тридцять років тому, рано вранці 26 квітня 1986 року в час, коли Православна Церква збиралася увійти в святіші тижні, що ведуть до радості Великодня, в Україні стався вибух на Чорнобильській атомній електростанції, який виявився найбільшою ядерною катастрофою, що світ коли-небудь бачив на той час.

Наслідки катастрофи стали багатомірними: відбулось радіоактивне забруднення Росії, Білорусі, а також країн, що розташовані на Північ і Захід; населенням залишенні свої домівки, сталось екологічне руйнування значних прилеглих територій; через тривалий і постійний негативний вплив на здоров'я людей, кількість випадків передчасної смерті оцінена на рівні одного мільйона.

На тлі цього болючого досвіду і розуміння, який ми можемо зробити висновок, як сумлінні громадяни? Як ми маємо розмірковувати, як віддані віруючі? І що ми можемо заявити, як відповідальні лідери?

По-перше, ми ніколи не повинні забувати. Ми повинні завжди пам'ятати. Ми повинні згадати імена всіх тих, відомих і невідомих, які втратили свої життя в результаті наших дій, так само, як ми повинні чітко зберегти в нашому серці і розумі трагічні наслідки наших невдач. Пам'ять є потужною невід'ємною властивістю в релігії, і зокрема, в Християнстві, де вона стає рушійною силою перетворень. Це шлях, який пов'язує нас з минулим, змінює нашу поведінку і ставлення до сьогодення та покладає на нас відповідальність за майбутнє.

По-друге, ми досягли точки в технологічному розвитку, де ми повинні навчитися говорити «Ні!» технологіям з руйнівними побічними ефектами. Ми гостро потребуємо технологічної етики. У Православній Церкві ми сповідуємо і визнаємо, що Дух Божий «всюди еси і все наповнює» (з молитви до Святого Духа). Проте, ми повинні також почати сприймати світоустрій так, як стверджує і свідчить біблійне твердження про те, що «Господньою є земля, і все, що на ній» (Псалом 23.1), так щоб утримуватись від заподіяння шкоди землі або руйнування життя на ній. Нам даровані унікальні ресурси чудової планети. Поряд з цим, підземні вуглецеві ресурси не є безмежними – як і нафта в Арктиці або нафтоносні піски Канади, як вугілля Австралії або газ у Східній Європі. Крім цього, ми не можемо оцінити ефективність або надійність ядерної енергетики суто з точки зору фінансової вигоди – катастрофи у Трі Майл Айленд (1979), Чорнобилі (1986) і Фукусімі (2011) у повній мірі продемонстрували людські, фінансові та екологічні втрати. Також, насправді, ми не можемо

ігнорувати інші проблеми ядерної енергетики, зокрема – накопичення відходів і вразливість до терористичних атак.

По-третє, ми досягли точки в нашому економічному розвитку, коли ми повинні навчитися говорити «Досить!» культу споживання і конкуренції ринкової економіки. Настав час, щоб бути чесним перед самим собою і перед Богом, визнаючи, що християнське Євангеліє не завжди відповідає чи сумісне з тим, що відбувається у світі; насправді, послання Ісуса Христа і Отців Церкви спрямовані на стримування неприкритої жаги до жадібності і скнарості.

Нарешті, ми досягли точки в поступі нашої глобальної цивілізації, де ми повинні навчитися говорити «Так!» іншій реальності поза межами нашої уяви, Творцю всього суцього, перед яким ми повинні встати на коліна в покорі і віддатися молитві, визнаючи, що він і все, що він створив належить усім, а не тільки нашим власним егоїстичним бажанням. Можливо, найбільшим уроком, і спогадом про Чорнобиль є те, що ми повинні жити у світі разом з усіма людьми. Те, що ми робимо в цьому світі і для світу впливає на життя інших людей – їх здоров'я (із значною кількістю жертв раку, що не піддається підрахунку), їх харчування (з незбагненим забрудненням продуктів), а також і на майбутні покоління (як то нестерпні вроджені дефекти і непомітний вплив на наших дітей). Це урок, який в Церкві ми називаємо співучасть. Це перш за все визначення «Бог є любов» (І Івана 4.8) і найвище вираження людської любові.

Цей новий вид мислення – це нова етика, яка прагне до «нового неба і нової землі» (Одкр. 21.1) – це те, чому слід навчати в кожній парафії і у кожному кутку світу. Чорнобиль має бути уроком стриманості та спільної відповідальності. Ми повинні виказати милосердя; ми повинні продемонструвати повагу; і ми повинні укласти мир, не тільки з нашими сусідами, але і з усім суцим.

Як Матір-Церква України, ми гаряче молимося про те, що пам'ять про Чорнобиль була вічною і не даремною.

*Вселенський Патріархат,
26 квітня 2016 року
✠ ВАРФОЛОМІЙ
Архієпископ Константинополя-Нового Риму
та Вселенський Патріарх*